

מסכת נדרים דף פג.

• (דף פב-פג.) איתיביה האשה שנדרה בנוזר, והיתה שותה יין...

<p>האשה שנדרה בנוזר, והיתה שותה יין, ומטמאה למתים, הרי זו סופגת את הארבעים, (1)</p>	
<p>הפר לה בעלה, והיא לא ידעה שהפר לה, והיתה שותה יין ומיטמאה למתים, אינה סופגת את הארבעים,</p>	
<p>קושית הגמרא - ואי אמרת מפר למתענה, ואין מפר לשאין מתענה, (1) א"כ מן יין דאית לה צערא, הפר לה, מן חרצן ומן זג, לא הפר לה, דהא לא אית לה צערא, ואם איתא דהכי הוא, ה"ל לתנא לאשמועינן הך רבותא, דאפי' הפר לה בעלה, סופגת את הארבעים בזג וחרצן?</p>	
<p>תירוץ - אמר רב יוסף, לעולם מפר למתענה, ואין מפר לשאין מתענה, אלא דשאני הכא דאין נזירות לחצאין, דכיון שאין אדם יכול לקבל על עצמו רק חלק מהנזירות, דלא שייד לקבל עליו ולחול נזירות רק לזג וחרצן, אלא כשמקבל על עצמו נזירות, חלים עליו כל דיניה, ממילא כי אמר רחמנא "יפרנו", דמשמע (הנזירות) כוליה, על כרחין אפילו על זג וחרצן קאמר, (דמחדש רב יוסף שאפילו לר' יוחנן, בנזירות, לא שייד למימר דמפר למתענה [יין] ואינו מיפר לשאינו מתענה [זג וחרצן], כיון שאין נזירות לחצאין, ואם כן בהכרח כשנתנה תורה רשות לבעל להפר את נזירות אשתו, יכול הוא להפר את כולה)</p>	
<p>אלא אמר אביי, אין נזירות לחצאין, ואין קרבן לחצאין, כי היכי דאין נזירות לחצאין, שאי אפשר להפר מקצתו, דהיינו יין, ותאסר עדיין בזג וחרצן, הכי נמי אין קרבן לחצאין, דכל שהפר לה הבעל בתוך מנין נזירותה, ונתבטל מנין אותן ימים הבאים, שוב אינה מביאה קרבן בשביל מקצת מנין נזירות שמנתה כבר, שלא אמרה תורה להביא קרבן לחצאין אלא על מנין נזירות שלם</p>	<p>אמר ליה אביי, הא קרבן לחצי נזירות איכא, בתמיה, דמדקאמרינן אין נזירות לחצאין, ולא קאמרינן אין חצאין בנזירות, משמע דבנזירות עצמו הוא דליכא חצאין, הא יש קרבן לחצי נזירות, כגון שנדרה ומנתה ט"ו יום, והפר לה בעלה, ונמצא מבטל ט"ו יום הבאים, אבל ט"ו יום שמנתה כבר, לא נעקרו, דקיימא לן בפרק מי שאמר הריני נזיר (נזיר כב). דבעל מיגז גיזי, ומתמה אביי היאך תביא קרבן על מקצת מנין?</p>
<p>(1) מפרשינן במסכת נזיר דמשום גררא דסיפא נקטה</p>	
<p>(2) גירסת הגמרא היא "דלמא" מן יין... הפר לה, מן חרצן ומן זג, לא הפר לה... וכתבו הר"ן והתוס' והרא"ש, האי דאמרי' "דלמא", לאו דזוקא, דאפילו הפר לה בהדיא מזג וחרצן, לר' יוחנן דאמר אין מפר לשאין מתענה, לא מהני, משום טעמא דכתיבנא</p>	

מסכת נדרים דף פג.

• מיתבי, האשה שנדרה בנוזיר והפרישה בהמתה...

האשה שנדרה בנוזיר והפרישה בהמתה, ואחר כך הפר לה בעלה,	
מביאה חטאת העוף, ואינה מביאה עולת העוף,	
<p>כלומר, שנטמאת כבר קודם הפרשתה של בהמה, דכיון דקתני מביאה חטאת העוף, ממילא משמע דנטמאה, שאין נזיר מביא חטאת העוף אלא על עסקי טומאה, והא דקתני והפרישה בהמתה, היינו לאשם, שכן נזיר טמא מביא בהמה לאשם, ולרבותא נקטה לומר שאע"פ שהפרישה בהמתה קודם הפרה, אפ"י הכי אין מביאה עולת העוף משהפר לה,</p>	
<p>קושית הגמרא על אביי דאמר אין קרבן לחצי נזירות - ואי אמרת אין קרבן לחצי נזירות שמנתה כבר, שכיון שלא השלימה מנין שלם, אף מה שמנתה לא חשיב ולא מקרי נזירות, אם כן אמאי מביאה חטאת העוף על טומאה שאירעה לה, והא לא מקריא נזירות כלל?</p>	
<p>אי נמי אפי' נטמאת, בעיא לאתווי שלש בהמות, דכיון דבעל לאו מיעקר עקר, אלא מיגז גיזי מהפרה ואילך, נמצא דחצי מנין נזירות שמנתה, במקומו עומד, ואי סלקא דעתך יש קרבן לחצי נזירות, היה לה להביא <u>קרבתות של נזירות דטהרה אחר שתטהר</u> כדאמרינן בנטמא אחר מלאת?</p>	<p>תירוץ הגמרא - ואלא מאי יש קרבן לחצי נזירות, <u>שלש בהמות בעי לאתווי אם לא נטמאת,</u> <u>דהיינו חטאת עולה ושלמים,</u> <u>והשתא שנטמאת, יש לה להביא</u> <u>אשם ועולת העוף וחטאת העוף?</u></p>
<p>אלא לעולם אין קרבן לחצי נזירות, וחטאת העוף דמתיא, משום דחטאת העוף אתיא על הספק, וכיון דקיל כולי האי, דעל הספק נמי באה, ואינה נאכלת, אתיא נמי לחצי נזירות</p>	

מסכת נדרים דף פג

• איתיביה, האשה שנדרה בניזיר, ונטמאת, ואחר כך הפר לה בעלה...

<p>האשה שנדרה בניזיר, ונטמאת, ואחר כך הפר לה בעלה,</p>	
<p>מביאה חטאת העוף, ואין מביאה עולת העוף, דאין קרבן לחצי מנין של נזירות, דכיון דהפר לה, בטלו כל דיני נזירות מכאן ואילך</p>	
<p>קושית הגמרא על ר' יוחנן - ואי אמרת מפר למתענה ואין מפר לשאין מתענה, דלמא מיין דאית לה צערא, הפר לה, מטומאת מת, דלית לה צערא, לא הפר לה, ונמצא שאפילו לאחר ההפרה, היא מוזהרת על הטומאה, וכיון שכן לא מיקרי לגבי טומאה חצי מנין של נזירות, שהרי חייבת היא להשלים כל מנין נזירותה בטהרה, אלא ודאי משמע דמתוך שמפר ליין שמתענה בו, מפר לטומאה שאינה מתענה</p>	
<p>תירוץ הגמרא - לעולם מפר למתענה, ואין מפר לשאין מתענה, אלא שטומאת מת נמי אית לה צערא, דכתיב, "והחי יתן אל לבו", ותניא, היה רבי מאיר אומר, מאי דכתיב "והחי יתן אל לבו", דיספוד יספדון ליה, דיבכון יבכון ליה, דיקבר יקברוניה</p>	
<p>אי נמי דקושטא דמילתא בעי לתרוצי, דלא כדקסלקא דעתא דאין בטומאת מת צער, דליתא, אלא צערא אית לה, ונ"מ שאם נדרה שלא תלך לבית האבל, בעלה מפר לה משום עינוי נפש</p>	<p>דברי הר"ן - האי דפריק ליה הכי, ולא פריק אין נזירות לחצאין, כדפריק לעיל, משום דטומאה אינה תלויה בנזירות, דאשכחן נזירות בלא טומאה, שהרי נזיר שמשון אסור בין ומטמא למתים, כדאיתא בניזיר דף ד, וכיון דלא תליא טומאה בנזירות, אפשר נמי דאיתא לאיסור טומאה בלא איסור שאר דיני נזירות,</p>

מסכת נדרים דף פג:

• משנה

1. האומרת "קונם שאני נהנה לבריות", דהיינו מה שאני נהנית מן הבריות, יהא עלי כקונם,	
<p style="text-align: center;">אינו יכול להפר, דאע"ג דאמר שמואל הנאת פלוני עלי, יפר, הא אסקינן עליה דשמואל כרבנן סבירא ליה, דמיקל בעינוי נפש, וכולה פרקין רבי יוסי</p>	
<p style="text-align: center;">ויכולה היא ליהנות בלקט, שכחה, ובפאה, דכיון דכתיב בהו "תעזוב" יתירה, ולא כתיבא בהו נתינה, לית בהו טובת הנאה לבעלים, הלכך כי שקלה לקט שכחה ופאה, אינה נהנית משל בריות, ובגמרא מפרש למתניתין</p>	
2. האומרת "קונם כהנים לויים נהנים לי",	3. האומרת "כהנים אלו ולויים אלו נהנים לי",
יטלו על כרחו,	יטלו אחרים

• קושית גמרא

"קונם שאני נהנה לבריות", אינו יכול להפר,	אימא סיפא, ויכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה,
אלמא אפשר דמתזנה מדיליה,	אבל מדבעל לא אכלה, דאי אכלה מבעל, היכי מותרת בלקט שכחה ופאה, דהא לאו עניה היא
מכלל דבעל לאו בכלל "בריות" הוא,	אלמא בעל בכלל "בריות" הוא?

• תירוץ

"קונם שאני נהנה לבריות", אינו יכול להפר,	בעל	ויכולה היא ליהנות בלקט, שכחה, ובפאה
עולא	לעולם בעל לאו בכלל בריות, ולכן יכולה ליהנות מבעלה	ועוד, דאפילו אם בעל עני הוא, אין יכול להפר מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה
רבא	לעולם בעל בכלל בריות, ולא יכולה ליהנות מבעלה	ו"מה טעם" קאמר, מה טעם אין יכול להפר, מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה
רב נחמן	לעולם בעל לאו בכלל בריות, ולכן יכולה ליהנות מבעלה	והכי קתני, נתגרשה, יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה

מסכת נדרים דף פג:

• דברי הר"ן בענין "אלמא אפשר דמתזנה מדיליה"...

<p>קא סלקא דעתך דסיפא דקתני יכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה, לאו סיומא דרישא וטעמא דידה היא, דמשום הכי אין יכול להפר, מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה,</p>	
<p>דאם איתא, הוה ליה למתני הכי <u>מפני שיכולה ליהנות</u>,</p>	
<p>ועוד, דאם איתא דבעל בכלל בריות הוא, היכי קתני דמפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה, אין יכול להפר, וכי בעל וכולהו בריות גריעי מחנווני שלא היתה פרנסתו אלא ממנו, דאמרינן לעיל יפר, (וכ"ש שכשנדרה מהנאת כל הבריות, אף שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה, עינוי נפש הוא, ויפר לה,</p>	
<p>אלא ודאי כי קתני אין יכול להפר, היינו טעמא משום דאפשר דמתזנה מבעלה, דבעל לא הוי בכלל בריות, הלכך לא מקרי עינוי נפש, ולא יפר,</p>	
<p>לאו קושיא היא, דהתם אסרה לה לפירות חנווני אפילו בזמן שיביאם לה בעל, וכדאסיקנא לעיל, הלכך יפר, אבל הכא לא אסרה אנפשה פירות הבריות, אלא הנאת הבריות, הלכך כל היכא שהבעל לוקח אותם, מותרת בהן, שאינה נהנית מן הבריות, אלא מן הבעל</p>	<p>וכי תימא אכתי היכי אתיא שפיר, דהא ודאי בעל אין פרנסתו אלא מן הבריות, והווי להו בריות כחנווני שאין פרנסתו אלא ממנו, דאמר יפר,</p>

מסכת נדרים דף פג:

• דברי הר"ן בענין תירוץ של עולא...

אמר עולא לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא, ועוד אין יכול להפר, מפני שיכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה,	
פירוש, לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא, ומשום הכי אין יכול להפר, דהא מתזנה מיניה דבעל,	
ועוד, דאפי' בעל עני הוא, אין יכול להפר, מפני שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה,	
ומבעל נמי לא מתסרא, דאי מתסרא ביה, משום שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה בלחוד, לא אמרינן דלא יפר,	דלא גרעי בריות ובעל מחנווני שלא היתה פרנסתו אלא ממנו, דקיימא לן יפר

• דברי הר"ן בענין תירוץ של רבא...

רבא אמר לעולם בעל בכלל בריות הוא, ומה טעם קאמר, מה טעם אין יכול להפר, מפני שיכולה ליהנות מלקט שכחה ופאה,	
דסבירא ליה לרבא דאף על גב דלא קתני מפני שיכולה ליהנות, ממילא משמע דמה טעם קאמר,	
וקשיא טובא, ולרבא מי גרעי בריות ובעל מפירות חנווני שאין פרנסתו אלא ממנו דקתני יפר משום עינוי נפש, ואפילו לר' יוסי?	ותירץ הר"מ בר שניאור זכרונו לברכה, דהכא בשלקטה לקט שכחה ופאה, ויכולה היא ליהנות ממנו, וכדקתני יכולה היא ליהנות בלקט שכחה ופאה, והלכך לא יפר, ולעיל בשנדרה בימות הגשמים, שאי אפשר לה ללקט, ומשום הכי יפר

• דברי הר"ן בענין תירוץ של רב נחמן...

רב נחמן אמר לעולם בעל לאו בכלל בריות הוא, ומשום הכי לא יפר, שאם לא היתה יכולה ליהנות ממנו, אע"פ שיכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה, עינוי נפש הוי, ומפר, והכי קתני, נתגרשה, יכולה ליהנות בלקט שכחה ופאה, דלית בהו טובת הנאה, דעזיבה כתיבא בהו, וקא משמע לן דלכשנתגרשה, יחזור הבעל להיות בכלל איסור הבריות, ואין לה ליהנות אלא בלקט שכחה ופאה, כך פירשו הראשונים זכרונו לברכה, וכן הוא בחדושי הרשב"א זכרונו לברכה בשם התוספות
--

מסכת נדרים דף פג:

• המשך בדברי הר"ן בענין תירוץ של רב נחמן...

ואני אומר, דאם איתא דהכי פירושא,
(שלפי רב נחמן, אף שבשעת אמירת הנדר היה מותר לה ליהנות מבעלה, כשנתגרשה, חוזר הבעל להיות בכלל הבריות ואסור לה ליהנות מבעלה),
הא דגרסינן בירושלמי דנודר מיורדי הים לאחר שלשים,
ויש כאן אדם שבשעת נדרו הוא מיורדי הים, ולאחר מכן קודם שלשים יום נעשה מיושבי יבשה,
דתלי ליה האי דינא בפלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא,
(באשת איש שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש, ונתגרשה, שר' ישמעאל אומר לא יפר, ור' עקיבא אומר יפר, וביאר הירושלמי, שלפי ר"ע הולכין אחר שעת הנדר שאז היא נשואה, ולכן בעלה מפר לה, ולר' ישמעאל הולכין אחר זמן חלות הנדר, שאז היא גרושה, ולכן לא יפר לה בעלה)
ולדידן קי"ל כר' עקיבא (שהולכין אחר שעת הנדר, ולכן) אסור בו, כיון שהיה מיורדי הים בשעת נדרו,
וכדכתיבנא הא ירושלמי בהלכות הרמב"ן ז"ל בפרק ארבעה נדרים, וכדכתיבנא לה נמי לעיל (נדרים דף ל.),
וכיון דתלי ליה להאי דינא בפלוגתא דר' ישמעאל ור' עקיבא,
מיניה (נלמד מזה), דכי היכי דבאותן שהיו בשעת נדרו יורדי הים, ואח"כ נעשו יושבי יבשה, אסור לר' עקיבא ומותר לרבי ישמעאל, הכי נמי כי הוי איפכא, דהיינו באותן בני אדם שהיו בשעת נדרו יושבי יבשה, ולאחר מכן נעשו יורדי הים, אסור לר' ישמעאל, ומותר לר"ע
ולפום האי פירושא דפרשי, לא אתי האי ירושלמי כגמרא דילן,
דהא הכא מסקינן (לפי רב נחמן) דנהי דבעל לאו בכלל בריות בשעה שנדרה,
אפי' הכי כשנתגרשה, אסורה בו מפני שחזר להיות בכלל בריות, אלמא לאו בתר אמירה בלחוד אזלינן,
וכי תימא רב נחמן מוקי לה למתני כר' ישמעאל דאזיל בתר שעה שהנדר חל בה, ומש"ה קתני דנתגרשה אסורה ליהנות מבעלה, ליתא, דהא סתם לן תנא בהאי פירקא כר"ע, דתנן לקמן אמרה הריני נזירה לאחר ל' יום, אע"פ שנשאת בתוך שלשים יום, אין יכול להפר,
אלא ודאי כי קתני דנתגרשה אסורה לבעלה, אפילו רבי עקיבא מודה בה, הלכך להאי פירושא, גמרא דילן לא אתי כירושלמי

מסכת נדרים דף פג:

• המשך בדברי הר"ן בענין תירוץ של רב נחמן...

<p>ונראה לי דליכא למיסמך בהא אגמרא דבני מערבא, כיון דגמרא דילן פליגא עליה,</p>
<p>דלפום גמרינן אסור בין בבני אדם שהיו בכלל לשונו בשעת הנדר, בין בבני אדם שהיו בכלל לשונו לאחר מכן, וסבריה דר' עקיבא לא קשיא אהא מלתא כלל,</p>
<p>משום דהא מילתא (כשדניס האם נאסר מי שהיה בכלל נדרו בשעת אמרית הנדר או בשעת חלות הנדר, דין זה) תליא בלשון בני אדם, ובגמרא דילן סברינן דבכלל לשון בני אדם כולוהו בכלל,</p>
<p>ור"ע במילתיה (בענינו אין תולה דין זה בסברא מה נכלל בלשון בני אדם, כי שם מדובר על זכות ההפרה של הבעל, ואין זה תלוי בלשון בני אדם, אלא) בתר דרשא דקראי דייק ליה הכי, דלא שייך התם לשון בני אדם כלל</p>
<p>ובירושלמי לא סברי הכי, אלא סברי דהנודר מיורדי הים, ודאי להנהו דהוו יורדי הים בשעת עיקר נדרו קא מכוין,</p>
<p>ומש"ה לית ליה למידק, אלא לידע איזו שעה הוא עיקר נדרו, אם שעת האמירה, או שעת החלות, ומש"ה אמרינן התם דתלי בפלוגתא דרבי ישמעאל ור' עקיבא, האי הוא פירושא דירושלמי, ומאן דלא מפרש ליה הכי, לא סבר ליה מידי</p>
<p>ובגמרא דילן סברינן דלא תליא בהא מלתא כלל (מהו שעת עיקר הנדר),</p>
<p>אלא בלשון בני אדם, שכולן (זמן חלות הנדר וזמן אמירת הנדר) בכלל,</p>
<p>וברייתא דמייתין בפ"ק דב"ב דייקא נמי הכי (שגם הזמן שבו חל הנדר קובע מי נאסר בנדר), דתניא התם (דף ח.ו.) המודר הנאה מאנשי העיר, ובא אדם אחד ונשתהא עמם, כל ששהא שם שנים עשר חדש, אסור ליהנות ממנו, ומדקתני לה סתמא, משמע ודאי אפילו בא לעיר אחר שנדר אסור בו, וכ"כ הרמב"ם ז"ל סתם בפ"ט מהלכות נדרים (הלכה יז) כן נ"ל</p>
<p>ואפשר שהרמב"ן ז"ל לא חלק,</p>
<p>ולא הביאו בהלכותיו אלא ללמוד ממנו שאסור בבני אדם שהם בכלל לשונו בשעת אמירה, אע"פ שאינן בכלל לשונו בשעת חלות הנדר, דהאי דינא ליתיה בגמרא דילן, אבל לא לסמוך על הירושלמי בהלכתיה ובטעמיה (שהולכין רק אחר שעת אמירת הנדר),</p>
<p>אי נמי, דירושלמי גופיה (אין כוונתו לחלוק על מה שמבואר בבבלי שהולכין אחר שעה שהנדר חל, אלא הביא דברי ר"ע ללמוד שהולכים גם אחר שעת אמירת הנדר), שלאותם בני אדם שהם בכלל בשעת חלות הנדר, פשיטא ליה מלשון בני אדם כגמרא דילן, אבל דנזיל אף בתר אמירה, מפיק מדר"ע (וכמו שפירש הר"ן את דברי הרמב"ם)</p>

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.